СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 56. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 8. березня 1934. VOL. XLII. No. 56. Jersey City, N. J., Thursday, March 8, 1934. THREE CENTS

ВЖЕ ВСТАЄ ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА

ПРОМИСЛОВЦІ ПРОТИ СКОРОЧЕННЯ ЧАСУ ПРАЦІ Й ПІДВИШКИ ЗАПЛАТИ.

ВАШИНҐТОН.—Зараз по відкриттю конференції в справі кодексів показалася опозиція проти становища президента, головно проти його поради зменшити число годин праці та збільшити робітничам заплату.

Конференція зараз по її відкриттю розбилася на пять ґруп, з котрих кожда мала обговорювати спеціяльні справи. Не зважаючи на цей розділ, в кождій ґрупі знайшлися делеґати, які відносяться з недовірям до становища президента Рузвелта. Представники промислів кажуть, що часу праці не можна зменшити, ні робітничої заплати підвищити без рівночасного піднесення цін.

Ця опозиція не змінила ні трохи становища президента, котрий дав делеґатам до зрозуміння, що вразі потреби він ужиє навіть своєї влади, щоби перевести реформи, які вважає конче потрібними.

ХОЧУТЬ ЗАКОНА ПРО 30-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Комітет для робітничих справ в палаті послів заявивсь одноголосно за проєкт закона, предложений конґресменом Конері, щоби законом обмежити час праці до 30 годин на тиждень. Комітет заявився за проєкт Конері без уваги на те, що секретарка праці, Перкінс, і адміністратор відбудови краю, Джансон, заявилися проти такого законного обмежування часу праці.

СЕНАТ ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ФЛЬОТИ.

ВАШИНҐТОН.—Сенат ухвалив проєкт Винсона, щоби воєнну фльоту добудувати до величини, дозволеної договорами про величину фльоти великих морських держав.

На цю ціль уряд має видати 750 міліонів долярів.

За збільшення фльоти голосували 65 сенаторів, проти 18.

МАЮТЬ РОСЛІДЖУВАТИ АРМІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Палата послів постановила видати 10,000 долярів на розслідження, в який спосіб армія заосмотрюється в усякі потрібні для себе товари. Спеціяльний субкомітет для військових справ має теж розслідити, як армія віднаймає приватним людям свої посілости.

ВІЙСЬКОВІ ЛІТАКИ ДЛЯ ВЖИТКУ ПОЧТИ.

ВАШИНҐТОН. — Армія постановила вживати до перевозу почти бомбери системи Мартина, котрі мають силу підняти в повітря 2,000 фунтів.

Рівночасно команда армії каже, що для перевозу почти повинні бути збудовані спеціяльні літаки. Бомбери Мартина найбільше наближуються до цього типу.

4 ОСОБИ ЗГИНУЛИ В ПОВІТРОВІЙ КАТАСТРОФІ.

ПЕТЕРСБУРҐ (Ілінойс). — Великий пасажирський літак підприємства Америкен Ейрвейз упав підчас лету зі Ст. Луїса на поле, яких 4 милі звідсіля, та розбився. Підчас катастрофи згинув пільот Голґрен та три пасажири, в тому числі авіяційний редактор газети „Шікаго Трібюн".

Причиною нещастя було обмерзнення літака ледом через сніговицю.

ЛІКАРКУ ЗАСУДЖЕНО ЗА ВБИВСТВО.

ШІКАҐО (Ілінойс). — Дня 21 листопада минулого року знайдено в лікарській салі 63-літньої лікарки д-р Алїси Вайнкуп тіло її 22-літньої невістки, Рети Ґарднер Вайнкуп.

У вівторок, 6 березня, перед місцевим стейтовим судом покінчилася розправа проти лікарки присудом, котрим присяжні признали д-р Алїсу Вайнкуп вбивницею невістки та засудили її на 25-літню вязницю. Присяжні судії приняли думку прокуратора, що д-р Аліса Вайнкуп убила свою невістку, щоби дістати по її смерти обезпечення в сумі 12,000 долярів та звільнити свого сина від нещасного подружа.

Багато присяжних були за присуд смерти, але на спротив опозиції згодилися на довголітню вязницю, в переконанні, що засуджена й так не дожиє вийти на волю.

ПОЖЕЖА НА КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК. — До цього порту приплив у вівторок вантажний корабель „Сіті оф Монтґомері", у котрім повстала пожежа. Повідомлена про вогонь пожарна сторожа поспішила на пожарних лодках гасити вогонь, котрого поширення грозило вибухом легкозапальних матеріялів на кораблі. Чади, які добувалися з пожежі, утруднювали ратунок. Щойно по цілодобовій боротьбі вдалося пожарникам погасити вогонь.

33 пасажири корабля, не зважаючи на небезпеку, не хотіли вийти на сушу, але лишилися на кораблі та забавлялися танцями та грою в карти.

НАПИСИ НА УЖГОРОДСЬКІЙ ПОЧТІ.

„Укр. Слово" пише: Приходжу на почту в Ужгороді, надавати гроші. Застаю дві газдині з малим хлопцем, які ждуть на чергу. Видно, прийшли перший раз, бо розглядаються довкол асебе. Одна починає читати напис, поміщений на стіні: „Кас...са виплати свище 50,000 корон" і додає від себе: що це значить? На це друга: то бачите, тепер біда за гроші, то видно, що як кому таку суму виплачують, то с в и щ у т ь так, як машина на стації. Присутні засміялися на це, а газдині надали гроші й хочуть відходити. Але хлопчина одну з них бере за руку й каже: мамо, заждімо! Може будуть свистати, я хочу послухати. Комічне, але правдиве. Пане директоре почти! Скажіть, для кого Ви ті написи поробили?

ПІДПАЛ З ПІМСТИ.

Дівка Катерина Ганчерюк з Топорівців (Буковина) мала довгий час любовні зносини з парубком Василем Чаклевом, котрий обіцяв оженитися з нею. Одначе батько Василя, Микола Чаклев, завзято противився цій женячці. Недавно породила дівка дитину від Василя. Тимчасом Василь Чаклев заручився на розказ свого батька з іншою дівчиною з сусідного села. Покинена дівчина рішила пімститися на старім. Вона підпалила господарство старого й воно погоріло до тла. Катерину Ганчерюк заарештувала жандармерія й відставила її до черновецької прокураторії.

ПРО РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ.

В грудневому числі „Слявонік Ревю" (Лондон) була поміщена довша стаття (наукова розвідка) про радянську Україну, якої автором є проф. І. Мазепа. Праця написана незвичайно річево і дає точний перегляд радянської політики на Україні, відколи Україна попала в склад радянського Союза. В англійському науковому світі стрінулася стаття з великим признанням.

ХЛОПЧИНА ПРОСТОЯВ ДОБУ СЕРЕД ЗАМЕТІЛІ.

У шпиталі в Ґумбольт, у Саскачевані, бореться зі смертю 10-літній хлопець, Джордж Бовер, який пішов у поле по корови і там його захопила снігова хуртовина. Розвідча партія застала його живого серед глибокого снігу, де він постояв 24-години, не знайшовши якого фармерського будинку, де міг би був схоронитися. Хлопчина відморозив ціле тіло від голови до ніг, через що нема надії, щоби йому вратувати життя.

НАЙСТАРШИЙ ПАПІР.

Найстарший відомий папір з лахміття переховується у Рінтельн над Везерою, в Німеччині. Це грамота з 1239 р.

ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ СЛУЖБА ПОЛІЦІЇ НА ДАЛЕКІЙ ПІВНОЧІ.

З Ди Па, в північній Манітобі, вибрався недавно санками з вісьмома псами поліційний сержант, Персі Росс, до індіянської оселі, 250 миль на північ від Ди Па, щоби перевести дохоження в справі Індіянина, якого заморожували його земляки.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

КОЛИШНІЙ МІЛІОНЕР УМЕР У БІДІ.

У Ґалацу помер Ванґелі Лукеліс, великий промисловець зброї й колись власник багатьох міліонів. Тепер умер цей колишній великий багатій у крайній нужді. В хаті знайшлося всього 100 левів. Грецькі купці зібрали між собою гроші й поховали небіжчика власним коштом. У Ґалаці зробила вістка про нужду покійного велике враження серед усього населення, бо ніхто не знав його матеріяльної скрути.

ПАМЯТНИК ПОМЕРШОМУ КУРЦЕВИ ТЮТЮНУ.

В Лямонте, еспанській столиці провінції Гуельва, вибудувано дуже гарний памятник першому курцеви тютюну. Був ним, як виходить з документів, Родріго Дієґо де Херез, один з товаришів Колюмба, який на острові Гаїті побачив тубильців, що курили листя якоїсь ростини. Коли по повороті до батьківщини закурив першу папіроску, викликав не лише сензацію, але й перестрах. Люди думали, що його опутав чорт, отже побили де Хереза і посадили в тюрму. Коли однак з часом курення тютюну поширилося теж в Европі та почало приносити державі великі прибутки, де Хереза реґабілітовано, а тепер дочекався навіть памятника.

ПРОВОРНІСТЬ ХЛОПЧИНИ ВРАТУВАЛА ЖИТТЯ ТРОМ ДІТЯМ.

Колиб не проворність і відвага 12-літнього Вернона Стифля, сина фармера в околиці Сонніблрук, Алберта, то мабуть він сам і дві його сестри булиб згинули підчас сніжної метелиці. Троє дітей фармера Едварда Стифля, 14-літня Марія, 12-літній Вернон і 8-літня Павлина, вибралися пішки до школи, яка від дому дітей віддалена три милі. Як перейшли третину дороги, зірвалася страшна заметіль з морозним вітром. Діти булиб згинули серед завірюхи, якби хлопчина не був упав на добру думку. Він відірвав кілька дощок з огорожі на полі, зробив з них заслону від вітру, взяв її на плечі, сестри притиснулися біля нього і так під тою охороною пройшли три милі дороги, поки не натрапили на дім фармера. Діти повідморожували руки й лиця, а Вернонови примерз до лиця ковнір від його одягу.

ЗАСУДЖЕНА ШПИГУНКА.

У Кошицях засудили 30-літню Мадярку Тересу Ленґієл, що підтримувала звязки з мадярським тайним агентом і передавала йому ріжні військові тайни. Військовий суд засудив її на 4 роки карного заведення.

15-ЛІТНІ „ҐЕНҐСТЕРИ" ПОВІСИЛИ ХЛОПЦЯ.

В Калґарах (Канада) трапився випадок, який є незвичайно характеристичний для сьогочасних відносин. Забавляючися в „ґенґстерів", 15-літні хлопці схопили свого товариша, Фрейзера Імо, на подвірю перед його домом і повісили його за шию в гаражу. Вчинок виконали зі знанням справи і повішений був би певно помер, якби чотири мінути пізніше хтось не був зауважив лихого жарту й не вратував хлопця. Справники стануть перед молодечим судом.

ПЕРЕЖИВАННЯ НА ДАЛЕКІЙ ПІВНОЧІ.

Перед трома і пів місяцями пропали безслідно два молодці з Калґар, які очайдушно пустилися шукати покладів золота над Великим Медвежим Озером. Їх уважали вже пропащими, коли несподівано одному з летунів удалося натрапити на їх табор, 175 миль на захід від малої майнерської оселі. Ввесь час серед хуртовини і великого холоду, нерідко 65 ступнів нижче зера, оба проспектори прожили під полотняним шатром три і пів місяця, віджвлюючись фасолею і рижом. Перед замерзненням ратувала їх мала кухонка, для якої не бракувало дерева, а перед нудьгою — талія старих карт.

ІНДИК ВРАТУВАВ ЖИТТЯ ДИТИНИ.

В полудневій Африці індик вратував на очах батька малого хлопця від жовтої кобри, яка готовилася впасти на дитину. Індик кинувся на гада і кількома ударами заклював його.

ПЕРШІ ХЛІБОРОБИ КАНАДИ.

Перше хліборобство Канади, започатковане Індіянами племени Ірокой у полудневосхідній провінції Онтеріо і долинами ріки Ст. Лоренс, пізніше перенеслося до Нового Бронсвику. Індіяни занесли штуку плекання індіянської кукурузи, фасолі, гарбузів і соняшників з полудня, але як присвоїли собі управу землі, так і продовжували без сліду більшого поступу. Переворот примітивної їх управи стався щойно з приходом білих хліборобів.

В самих початках добування перших плодів землі Індіяни не могли своїми камінними сокирами корчувати, отже обмежувалися на паленню. Замісць плуга, або рискаля і сапи вживали деревляних патиків, які настільки могли уліпшити, що на вістря вживали бляшок з патронів. Дозрілу кукурузу збирали і облущували руками. Не знали нічого про плодозміни, бо не мали способу до того; як також не багато їх пробувало своє поле гноїти. Всеж Індіяни мали такий спосіб плодозміну. Коли земля переставала родити, то переносилися в інше місце і починали управу наново. Паленням винищували ліси, і то було ще одною причиною пересування перших хліборобів з одного місця на друге. Отже виходить, що не пошукування за ліпшим, але гірші обставини посували Індіянами з місця на місце.

БОЛДВИН ПРОТИ ДИКТАТУРИ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — Стенлі Болдвин звернувся через радіо до молоді з осторогою, що коли Британці зачнуть підпирати на більшу скалю комунізм і фашизм, то прийде в Анґлії до горожанської війни. Він зазначив, що британський парлямент є сьогодні останньою опорою свободи. А та свобода не впала з неба як манна, але за неї приходилося боротись анґлійському народови від початку його існування. Щойно та боротьба здобула народови свободу слова, зборів, як теж релігійну та політичну свободу. Демократія, казав Болдвин, є найтяжчою формою правління, бо вона вимагає, щоб кождий громадянин чи громадянка сповнили своє завдання. Зрезиґнувати зі свобод і парляментаризму, значить поповнити акт трусівства й признатися, що нація втратила силу й відвагу. Диктатура нищить незалежність людини і творить ґієрархію, яка тільки повинується. Тому звичайно, як не стане диктатора, повстає негайно хаос. Комунізм і фашизм, які побудовані на диктатурах, визнають силу як засіб вдержанняня при владі. А визнати такий принцип в Анґлії, значило би позбутися того всього, до чого нарід дійшов на протязі 1,000 років.

РОЗЧАРУВАЛИСЯ В БОЛЬШЕВІЇ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Перед 6 роками виїхали з Чехословаччини кількасот робітників і селян до Совітів. Були це комуністи, які надіялися знайти там краще життя, ніж у своїй „буржуазній" вітчині. Тепер всі вони намагаються всякими способами виблагати в знайомих і родини грошей на поворот до Чехословаччини. Пишуть, що все, що привезли з собою, витратили на поживу. Деяка частина вже вернулася й розповідає про свої терпіння.

НАЦІ Й СУСПІЛЬНА ОПІКА.

БЕРЛІН. — Наці ведуть одну кампанію за другою, щоби зібрати потрібні міліони для допомоги безробітним. Кожда людина, жінка і дитина мусять бути втягнені в ту кампанію. Це такий тепер клич наців. Хто не є обнятий дотеперішніми організаціями наців, для тих створено ще нову: народня соціялістична орґанізація суспільної опіки. В програму тої акції входять такі справи: висилка матерей на відпочинок над море чи в гори, як теж спеціяльна опіка над дітьми та вишукування кумів, які фінансувалиб таку висилку й опіку.

ОДНА РОБІТНИЧА ЮНІЯ.

ВІДЕНЬ.—Нова конституція визнає тільки одну робітничу юнію, контрольовану фашистами. Нові юнії мають бути перенятi християнським духом, любовю до рідної землі й соціяльною справедливістю.

КЛОПОТИ З ГАБСБУРҐАМИ.

ВІДЕНЬ. — Габсбурґи хотіли би знову сидіти на двох стільцях: австрійськім і угорськім, але це не йде. Мадяри хочуть свого власного короля і не мати нічого спільного з Австрією. Ту всю монархістичну пропаґанду ведуть австрійські й мадярські аристократи, котрі давніше стояли близько престола Габсбурґів.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ ЖИДІВСЬКИХ АКТОРІВ.

БЕРЛІН. — Наці натискають далі чимраз більше на Жидів. Усувають їх з театральних і фільмових сцен. Намагаються передати управи театрів і фільмових підприємств виключно в чисто німецькі руки. Навіть контролюють чисто приватні підприємства.

КАСУЮТЬ ПОДРУЖА З ЖИДІВКАМИ.

КАРЛЬСРУГЕ (Німеччина). — Суд дав розвід Німцеви, одруженому з Жидівкою. Суддя признав, що Німець не здавав собі справи з того, що він наносить шкоду німецькій расі, коли бере за жінку Жидівку і тим занечищує расу, бо діти з такого подружа є чужинецького типу. Суддя заявив, що якби те все було відоме тому, котрий старається про розвід, то він певно не був би одружився з Жидівкою.

ВЖЕ СТЕРИЛІЗУЮТЬ.

БЕРЛІН. — Новооснований Евґенічний Суд зарядив стерилізацію трох осіб. Не подано до публичного відома назви тих осіб, ні їхніх недуг. Розправа в суді була тайна.

НЕ ВЕРНЕТЬСЯ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ.

БЕРЛІН. — Німецький міністер пропаґанди, Павль Ґебельс, заявив, що Німеччина не вернеться до Ліґи Націй, яка змагає до вдержання мира, основаного на диктаті, і є дігою побідників.

СТАБІЛІЗУЮТЬ ГРОШІ.

ЛОНДОН. — Запевняють, що є тайна умова між Бенк оф Інґленд, Банком Франції й Федерал Різерв Бенк оф Ню Йорк у справі негайної стабілізації доляра, англійського фунта й французького франка.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$2.00
Six months	$1.25	На пів року	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОГРАМОВА ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА

Президент Рузвелт не міг знайти кращої нагоди для подання публичної заяви про програму своєї діяльности, як відкрити конференцію для промислових кодексів. На цю заяву ждав край з огляду на те, що саме тепер кінчиться перший рік адміністрації президента Рузвелта. У тому році президент Рузвелт дав більше нових починів, ніж котрийнебудь президент перед ним. Він мав зі своїми починами багато досвідів, і тому край хоче знати, чи ці досвіди його відстрашили від наміреної програми, чи в цій програмі утвердили.

Президент відповів на ці сумніви через побільшення своєї програми. Він не то, що не відступає від своєї програми, але ще й заявляє, що край такої або подібної програми вже ніколи не позбудеться. Америка навчилася з крізи одного, а саме, що вона вже вдруге не може дозволити собі засуджувати американське населення на життя понижче американської життєвої стопи. Америка попала в цю халепу за „божевільне десятиліття", за роки від 1919 до 1929. Причина лиха лежала — президент виразно каже — у невідповідному розділі маєтку й влади. Край мусить з тим покінчити. Значить, треба маєток і владу якось інакше розділити. Треба започаткувати „новий розділ", „ню діл".

Як Америка думає, що вона може завести такий „ню діл" тільки тимчасово, то вона грубо помиляється. Коли завести „новий розділ" на час, а потім лишити суспільні сили в спокою, то край скоро назад попаде в стару халепу, себто за якийсь час знов маєток і сила будуть у краю зле розложені, знов буде безробіття, знов буде кріза. Коли край хоче ратуватися перед хронічним безробіттям і крізою, він мусить заедно пильнувати, як розділюється в краю маєток і сила. Тільки постійною чуйністю можна захоронитися від повторення нещасть теперішньої депресії.

Правда, є люди з цього сильно невдоволені. Дехто закидає президентови комунізм. Декому не подобається велика влада уряду, і звідти повстає закид, що Америка йде до фашизму. Президент упевняє Америку, що він стоїть далі на демократичному становищі, ворожім до комунізму й до фашизму. Одначе рівночасно він не закриває очей на те, що політичний і економічний розвій краю довів нас до крізи, з якої вийти можна надзвичайними засобами, котрі одним пахнуть комунізмом, а другим фашизмом, хоч тут нема ні одного ні другого. Президент Рузвелт упевняє край, що Америка далі спирається на капіталістичний спосіб продукції та вірить у політичну демократію, але в них мусить завести поважні новости, щоби виминути небезпечні крізи, які, коли їх не лікувати, можуть захитати основним економічним або політичним устроєм Америки.

ПРОТИ ПАРЛЯМЕНТАРИЗМУ

Паризькі вулиці зазнали (в днях від 10 до 14. лютого) справжньої громадянської війни, яка, згідно з офіційною статистикою, завжди трохи оптимістичною, вилилася в траґічному білянсі 25 убитих, 400 важко поранених і 2,000 легко поранених. Пораховано, розуміється, лише тих, що знайшлися по лічницях та кліниках. Чимало ранених осталося по приватних домівках.

Ця громадянська війна, що розвивалася на три фронти — урядовий, фашистівський і комуністично-соціялістичний, виникла поперше як стихійний протест проти тих зловживань парляментарного режіму, які викрито в звязку зі справою відомого шахрая Ставіського, що відограє тепер для демократично-ліберального режіму у Франції мало не таку ролю, яку відіграв був свого часу для режіму монархістичного в Росії відомий Распутін. Занадто багато найбільш помітних представників політичного життя, депутатів парляменту і міністрів, виявилися нечистими на руку і, користуючись своїми впливами, натискали на державну адміністрацію, суд і поліцію, щоби справи для Ставіського проходили гладко. І на протязі років йшли дійсно так гладко, що, не вважаючи на численні присуди на тюремні кари, Ставіський все залишався на волі, аж поки не виявилося його величезне шахрайство в Байоні на пятьсот міліонів франків. Тут уже чаша переповнила міру. Ревеляції преси викликали таке однодушне обурення народніх мас, що врешті воно вилилося в демонстрації проти парляменту, що в свою чергу привели до сутичок з поліцією, а потім і до крівавих боїв по вулицях Парижа. Пізніше, розуміється і комуністи поспішилися прикласти до тих подій свої руки, але початків того руху треба шукати саме в кольосальній компромітації парляментарного режіму, що вимагає дуже рішучих змін. Врештою, навіть такі поважні орґани, як „Лє Тем", офіційний орґан міністерства закордонних справ, пише:—„Наш парлямент урядує, але лише в тому змислі, що він перешкаджає урядувати..."

А 13. лютого, підводячи підсумки сумним дням, цей самий часопис знову стверджує: — „Єдиним виходом з утвореного становища може бути **лише революція,** якщо не буде переведене радикальне оздоровлення цілої системи, і якщо законність залишатиметься й надалі мертвою буквою..."

Антипарляментарний рух у Франції є лише часткою загально - европейського, навіть — загально-світового антипарляментарного руху. І це примушує нас приглянутися йому уважніше й перестудіювати його істотні причини. І то тим більше, що навіть в Анґлії, цій типовій країні парляментаризму, в останніх часах усе сильніше розвивається рух британських фашистів Мослія, до якого пристав і лорд Родермир зі своєю численною й багатою пресою, і якого одною з головних точок програми є теж радикальна реформа парляментаризму та заступлення його корпоратизмом, або професійним представництвом інтересів і сил окремих катеґорій продуцентів, що з них складається нація.

Отже ще Кавтський у своїй „Соціяльній Революції" вказував, що для розвитку парляментаризму необхідно мати дві умовини: сильну одностайну більшість і велику соціяльну мету. Обидві ці умовини існували в часах розцвіту парляментаризму в XIX. ст. Доки капіталізм представляв будучність, доти за його вільний розвиток стояли всі верстви людности, які мали значіння в парляменті, а в першу чергу ціла маса інтеліґенції. Та й більшість дрібної буржуазії та навіть робітників, зауважує Кавтський, ішли тоді за буржуазними провідниками. Це була доба демократичного лібералізму, який вбачав найвищу мету в поширенню „свободи" та в обмеженню або і скасуванню влади монархів, що повинна перейти до суверенного народу, „представленого" в парляменті.

Але згодом на зміну загальної ідеольоґічної боротьби за абстрактні „свободи" приходить все більш загальна й завзята боротьба за конкретні „інтереси". Цілі катеґорії робітництва зауважують, що так звана свобода дуже мало що значить, коли не можна знайти праці, або коли ця праця не оплачується. Одноціла перед тим інтеліґенція починає розбиватися на партії, і кожна з тих партій намагається перебрати на себе представництво і охорону якоїсь одної кляси й катеґорії інтересів. З розвитком клясової боротьби й усвідомлення ріжних економічних інтересів, скількість партій, які хотять піклуватися лише інтересами відповідної ґрупи людности, а не цілої нації, все зростає, і тому все трудніше буває скласти в парляменті одностайну більшість. Все частіше, як каже Кавтський, стає неможливим скласти її інакше, як сполученням найріжноманітніших напрямків лише на потрбний момент, себто шляхом коаліцій, які спираються на найнепевніших підвалинах, бо єднає їх не тісна внутрішня звязь, лише інтереси зовнішньої доцільности. І ці коаліції згори є засуджені на безплідність, бо можуть триматися купу лише при умові, що кожна з партій, яка входить до коаліції, відмовиться від рішучого поступовання в свому окремому напрямку. Звідти несталість урядів, які виходять з таких несталих коаліцій парляментських партій. А несталість урядів означає неможливість переведення орґанічної послідовної праці над розбудовою країни. Кождий, хто має до діла з якимсь навіть маленьким підприємством чи господарством, знає, які фатальні наслідки мала би для такого підприємства зачаста зміна господаря, котрий кожних три чи чотири місяці зміняв би пляни і проєкти щодо розвитку і розподілу праці. Одною з найбільших хиб парляментарного режіму є отсе його систематичне чергування урядів, що не в стані навіть ознайомитися як слід зі станом справ, як вже мусять звільняти місце своїм наступникам.

Парлямент, як він виріс з французької революції, повинен був бути центральним орґаном цілого життя нації й ухвалювати закони про всі справи: мусів би займатися не лише політикою, але й реліґією та наукою, промисловістю та мистецтвами, керуючи кожною галузю людської діяльности. Замісць того, з бігом часу, чимало з цих галузей діяльности людського духа здобули свою незалежність від парляменту: наука почала розвиватися по лябораторіях та кабінетах, не дбаючи про те, що про це думає парлямент; реліґія знайшла теж свою автономію в лоні держави, промисловість відсепарувалася від парляменту по ріжних комітетах, асамбляях та асоціяціях, мистецтво — по академіях та студіях і т. д. і таким чином діяльність парляменту поволі обмежилася на діяльність політичну, себто на все те, що торкається відносин між державою та ріжними формами людської діяльности.

Але чим більше парлямент втрачав своє значіння в грі дійсних сил і інтересів практичного життя, тим більше намагався він піднести своє значіння в фіктивно-абстрактному змислі представництва **народньої суверенности,** вважаючи, що **вибори** надають обраному реальну **силу,** і дозволяють **керувати** країною. Жалюгідна ілюзія! Дійсні сили ніколи не збігаються в народі з більш чи менш штучними виявами голосування в той чи інший момент. І саме тому ми нераз стрічаємо в історії приклади депутатів вбитих його власними виборцями. Нарід жиє не тим чи іншим політичним переконанням, яке опанувало ним в моменті виборчої пропаґанди, але свідомістю своїх партикулярних і загальних інтересів, що виливаються в професіональних формаціях справжньої сили й значіння, відповідно до скількости сфедерованих членів.

Кожну проблему, якаб вона не була, можна розглядати двома способами: теоретично, в її історичній та фільософічній перспективі, або практично, при світлі статистики, порівняного законодавства і т. д. Отже вже з цього випливає, що ніякі великі збори, хочби вони складалися й з самих мудрців, не мають можливости продискутувати поважно жадної проблєми, якщо вони дивитимуться на неї лише з точки погляду чистої політики. Тимчасом, в парляменті всі питання дискутуються і вирішуються лише з точки погляду інтересів партій і політики.

Переважнаж більшість питань, що ними піклується модерна держава, не так політичний, як чисто технічний характер, що вимагає студій спеціялістів, а не професіональних політиків. Крім того, ота виборча хороба, про яку я вище згадував, приводить до розвитку в кандидатів на парляментаристів особливих прикмет, які допомогають пройти їм в парлямент, але зовсім не є придатні в практичній роботі. Ідеальний депутат до парляменту повинен би мати кольосальну незмірну культуру, що могла би допомогти йому розібратися в усіх тих — до крайности — ріжноманітних проблємах, що повстають перед парляментом. Тимчасом виборча практика доказує, що такі люди великої культури й знання дуже рідко проходять на виборах, бо їх побивають звичайно люди малокультурні, безвідповідальні, але запальні, легкі на язик, дотепні, що вміють промовляти до народньої маси, вмють їй у відповідний момент щось пообіцяти (без жадного наміру ту обіцянку колись виконати) і пристосувати факти національного життя до примітивного розуміння своїх слухачів, вміють накинути їм свою політичну ідеольоґію, що нерідко досить далеко відбігає від потреб реального життя.

В політиці ідеольоґія, чи переконання, як каже італійський соціольоґ Бортольото, означає перш за все пристрасть, персональний нахил, образу супротивника, нехіть до співпраці, партійну виключність, далеку від бажання шукання правди, і тому верховну, штучну, абсурдну. В парляменті політика, себто вміння керувати людьми, повинна вязатися не стільки з ідеольоґією, як з бажанням пізнати реальне життя і взаємовідносини між ріжними ґрупами суспільства, щоби, ідучи на зустріч необхідним інтересам окремих катеґорій суспільства, творити все вищі щаблі для розвитку цілого суспільства. І саме тому, що парлямент не може відповідати цим вимогам, в усіх країнах світа помічається тепер такий сильний антипарляментарний рух, що вимагає представництва не від ідеольоґічних ґруп, себто партій, перенятих взаємною ненавистю та культом своїх партикулярних інтересів, але від професійних орґанізацій, що виявляють глибокі життєві інтереси цілих верств нації, зацікавлених не лише в задоволенні тих своїх інтересів, але і в гармонійному розвитку цілої нації, бо лише в здоровому тілі нації можуть відповідно процвитати й окремі її члени — суспільні катеґорії.

Підводячи підсумки всьому вище сказаному, стверджуємо, що в сучасному антипарляментарному русі, який відбувається в цілому світі, ми знаходимо такі спільні риси:

1. Бажання мати сильний **тревалий** уряд, що міг би без перешкод провадити свою орґанічну роботу над пляновою розбудовою економічного, культурного й спіритуального життя країни.

2. Бажання мати національну єдність понад партійними сварами та клясовою боротьбою.

3. Бажання бачити в парляменті представництво **реальних** інтересів професійних ґруп населення, а не абстрактних ідеольоґій.

4. Бажання бачити в парляменті знаряддя до пізнання реальних потреб країни, а не говорильню безвідповідальних балакунів. Саме тому позначається рух проти загальновиборчої системи, а за **визначення кандидатів** від відповідальних професійних орґанізацій.

Евген Онацький.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС.

У Лондоні покінчився сензаційний процес, котрий газети розголосили по всьому світу. Це процес княжни Юсупової проти фільмової фірми „Метро - Ґолдвин - Меєр Пиктюрз" за образу чести фільмою „Распутін, божевільний монах".

Сензаційний був позов, сензаційний був перебіг процесу і сензаційним треба признати присуд, яким пізваних засуджено на заплачення 125,000 долярів відшкодування та коштів процесу.

Образа чести жінки.

Коли присяжні проголосили свій присуд, суддя признав їм слушність, кажучи, що через відобрання чести позовниці фільмова фірма забрала їй щось дорожчого від життя.

Хоч між публикою в суді й публикою процесу, котру складали читачі тисяч ґазет, які читали про процес, були люди, які думали, що тут сталася кривда тому, що пошкодована „кровна" княжна, суддя говорив не про княжну, а про жінку. Наклеп ображає не тільки княжну, але кожду жінку

У чім лежить обезчещення?

Суддя казав, що йому тяжко представити собі гірше обезчещення жінки, як сказати, що вона була зведена таким мерзавцем, як Распутін.

Навіть піддати публиці, що щось подібного могло статися, вже є образою, говорив суддя.

Пізвана сторона пробувала боронитися, що це звукова фільма, отже судити фільмову фірму треба як сплетнярів, а не як таких, що друкують сплетні, але суд не признав цього виправдання. Суддя хотів карати й сплетнярство як друкування чорнення.

Для хліба.

Часто виправдується людей за їх учинки балаканням, що, мовляв, він мусів це зробити задля хліба.

Суд порушив і це питання, кажучи: Коли фільмова фірма нарушила честь задля гроша, то її **проступок тим більше огидний.**

„Адвокат винен".

Пробувала теж оборона старого способу підсувати думку, що позовниця далася намовити до процесу. Мовляв, якась нюйорська адвокатка „експльоатувала" позовницю.

Нині „нюйорська адвокатка" має те вдоволення, що заходи втягнути в справу побічні питання **це повелися.**

Засуджені.

Засуджена з процесу вийшла не одна тільки фільмова фірма. Распутіна там осуджено багато тяжче. Про нього говорено як про мерзавця, розпусника, зводника жінок, обманця, зрадника рідного краю. Цікава пімста історії на людині, перед якою тряслися міліони підданих царя.

А як вийшов цар Микола Другий і вся рідня Романових, котрі віддалися такому потворови в людській подобі в необмежену владу?

Юсупов каже, що, вбиваючи Распутіна, він ратував Росію й самодержавя. Цікаво, яка відповідь була би на питання: Чи можна завдати в світі тяжчий удар російському монархізмови, як розкривати такі страшні скандали з царського двора?

В. Будзиновський.

НА ОКРАЇНАХ

(Історичне оповідання).

(12)

— Тепер ходи до потока вгамувати кров і змити її з тебе.

Пішли до потока. Нестор скинув сорочку і сів. Олена вимила рану, виполокала його сорочку, віддерла рукав і рану обвязала. Також змила з нього решту слідів крови. Виполокану сорочку розвісила на кущику і сіла відпочивати.

— Ми тут мусимо лишитися до смерку. В ночи підемо далі. На тобі половину паляниці. Зїдж і ось там за тими кущами лягай.

— А ти чому не їш? — спитала.

— Я маю другу половину. Зараз буду їсти. Піду ось там, в той чагарник. Зїм паляницю і ляжу спати.

Нестор відійшов лиш пару кроків від неї. Вона зїла паляницю і лягла. Довго лежала і годі було вснути. Хоч знала, що Нестор лиш кільканацять кроків від неї, боялася сидіти сама. Встала, щоби знайти Нестора і сісти коло нього. Знайшла його. Лежав горілиць з лицем накритим долоками.

— Несторе! — шепнула.

— Не рушився.

— Несторе! — повторила, схилившися і сіпнувши його за полу кафтана. В кишени кафтана почула щось неначе паляницю.

Аж тепер відоймив руки від лиця і промовив:

— То ти, Олено? Вибачай, бо мені троха недобре. Мушу відпочати.

Олена жахнулася. Його лице було сіре, очи неначе дві кульки з матового скла.

— Що тобі? — спитала.

— Паляниця в його кафтані розяснила їй загадку. Сказав був, що має половину і що ту половину зїсть. Не зїв, бо та половина ще була в його кишени.

З паляниці, котру Нестор дав був Олені, вона зїла тільки частину. Решту мала в своїй кишени. Виймила і подаючи йому, сказала приказуючо:

— Бери і зїдж!

Нестор знов накрив лице долонями. Видко було, що бореться з собою. Покуса була дуже велика. Нарешті промовив придавленим, гикавим голосом:

— Ні! Ні! Возьми се. Я ще маю троха тютюну. Закурю люльку.

— Люлькою голоду не зацитькаєш, люлька тобі сили не дасть. Ти мусиш зїсти се! — сказала рішучо, майже гостро. — Мусиш! Чуєш, Несторе? Ти виголоднілий.

Нестор засміявся хрипко, підвівся на ліктях і сказав:

— Чого ти на мене напосілася? Я цілком не зголоднів. Возьми се, Олено! Чи гадаєш, що я годен зїсти нараз твій обід, твою вечеру і твоє завтрішне снідання?

— Для мене ще дещо є в твоїй кишени. Або зїси зараз те, що даю тобі, або вийми з кафтана і зїдж те, що там маєш!

— Чи маю забожитися, що я не голодний? Чейже у мене є лук і пару стріл Татарина. Як зголоднію, то вполюю собі щось ліпше, як паляниця.

— Як би ти мав силу іти і натягнути лука, то ти вже давно був би пішов. Ту силу тобі забрали тяжка мандрівка, уплив крови і... голод. Як зїси ту паляницю, і напєшся води, то побачиш, що зараз підеш з луком на полювання. Я піду з тобою, бо сама тут не лишуся.

Олена сіла коло нього, свій кусник паляниці розломила на двоє і подаючи йому одну половину, сказала:

— На, маєш! Я поділила на дві половини. Зїдж бодай половину. Я зїм решту. Наситимося обоє і ти підеш з луком.

Аж тепер Нестор взяв паляницю і зачав їсти. Щойно коли проковтнув перший кусник, почув, який був голодний.

— Може би ми таки поволи ішли далі, поки нам сил стає, — сказав, бо чув, що віджив. — Я гадаю, що тут нікого більше нема. Сей Татарин мабуть був самітним звідуном орди, висланим на Здирків, щоби провірити, чи відтам не іде яка поміч до Височки. На нас він попав цілком випадково.

Пішли. Ішли поволи, щораз поволіше. Тепер він приставав частіше, як вона. Так волiклися які три години. Нарешті він сказав, сідаючи на землі:

— Для тебе така дорога, то забагато нараз. Сідай! Відпічнемо і знов підемо далі.

— Підемо далі? — спитала заперечуючо. — Тиж ледви на ногах держишся. Відколи ми вийшли з Височки, ти не спав. Лягай, проспися. Я буду вартувати.

— А як і ти вснеш? — спитав Нестор, чуючи, що ось-ось зігнуться йому коліна і він впаде.

— Я виспана. Лягай!

Поклала руку на його рамя і потиснувши присилувала його сісти на землю. Хвилю посидів, розтягнувся і вснув. Олена сіла коло нього. Сиділа, думала, думала і також вснула.

Сонце вже пішло поза полудне, коли Олена схопилася протираючи очи, бо над нею хтось крикнув:

— Олено! Дитинко моя!

(Кінець буде).

Розмова.

— Куди йдеш, Степане?

— Нікуди.

—Так? То я піду з тобою.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

СТУДЕНТСЬКИЙ ПРЕСОВИЙ КОНҐРЕС.

В Ню Йорку збирається в цьому тижні конґрес редакторів студентських ґазет. Зголосилися вже 1,500 учасників, які представляють 1,000 видавництв.

Мають на ньому говорити 150 бесідників, як: редактори великих ґазет, кореспонденти заграничної преси, професори шкіл журналістики в університетах і такі інші.

Гм. І таким людям Американці дають говорити про ґазету! Що вони знають про ґазету?

ЩО КОШТУЄ УМОВИЙ ПЛІД.

Американська критика хвалить повість „Дурень Венери". Її автор, Джордж Кронін, признається, що писав повість понад 10 літ.

Побачивши книжку, дехто з наших критиків готов сказати: Книжка груба, груба, але її можна би написати за кілька тижнів. (Наші критики думають, що праця коло писання умової праці не займає більше часу, як переписання).

Автор „Дурня Венери" дає нам нагоду вглянути трохи поза куртину праці автора, коли він оповідає, скільки то часу, вже по зібранню матеріялу, забрало йому питання, в якій формі цей матеріял подати публиці. Що з того зробити? Чи драму? Чи оперу? Чи повість?

ЧИ ЦЕ ЗАПЛАТА ЗА УМОВУ ПРАЦЮ?

Коли Американці куплять кількадесять тисяч примірників повісти Кроніюка, то вони заплатять йому за десять літ праці. Тому ми й не дивуємося дуже, коли вони гостро критикують цю повість.

Що сказалиб ми про Американців, якби вони в найкращому разі могли заплатити авторови не за десять літ праці, а за один тиждень з десятьох літ праці, як це часто діється з українськими авторами?

Так поступаємо ми, коли книжок українських авторів не купуємо, українських письменників не читаємо, а тільки ждемо їх смерти й величаємо їх похоронними промовами.

ДОБРОДІЇ, ЧИ „ЗЛОДІЇ"?

З зоольоґічного городу в Бронксі, в місті Ню Йорку, пропали на Вашингтонові іменини 9 найкращих гадюк. Заряд звіринця й поліція подали публичний сполох про крадіж, бо боялися, що злодії задумали вжити гадюк, з котрих деякі ідовиті, для якогось злочину.

Люди, що заалярмувалися були цим сполохом, нині віддітхнули, бо гадюки знайшлися. Знайдено їх у звіринці одної вищої школи. Подарували їх туди студенти школи. Пізнав гадюки один із зарядців відділу гадюк у міському звіринці, запрошений школою на розпізнання пород дарованих гадюк. Допитувані добродії школи призналися, що вони закралися до звіринця ввечір, вибили вікна в скрині з гадюками та забрали гаддя.

Вислід поступку такий: Звіринець мав клопіт з шуканням гадюк. Він теж утратив одну гадюку, що згинула через недогляд студентів. Місто мало клопіт з алярмом. Богато людей попали в істерію на вістку про те, що небезпечне гаддя десь знаходиться без опіки. Школа, котра дістала дарунок, дарунку не має, а має тільки скандал.

Мотивом усього того було бажання зробити добродійство.

Читаючи про поступок студентів, питаємся: Чи справді ці добродії хотіли зробити добродійство школі? Як це так, що робиться добродійство, а виходить тільки клопіт?

Чи можна дивуватися, що дехто підозріває того роду добродіїв не за намір зробити добродійство, але за намір напакостити?

КОРИСТАЙТЕ З ЮВИЛЕЙНОЇ ОФЕРТИ „СВОБОДИ"

Щоби уможливити читання нашого органу ще ширшому кругови нашого громадянства, адміністрація „Свободи" проголошує з приводу Сорокліття Українського Народного Союза спеціяльну оферту для тих передплатників, які запренумерують „Свободу" в січні, лютім і березні 1934 року. Для тих передплатників буде знижена цілорічна передплата з 7 долярів на $5, а піврічна з $3.75 на $3.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПАНІ Й ПАНОВЕ, ГРОМАДЯНИ І ГРОМАДЯНКИ.

Переглядаю в „Свободі" завжди рубрику „Як ми помагаємо Рідному Краєви", бо це цікаве знати, хто з нас і як памятає про нашу рідну землю. От недавно переглядаю один спис жертводавців з Ню Йорку. Переглядаю його точно, бо хотів переконатися, чи знайду між жертводавцями краянів. Перечитую ріжні імена й завважую, що перед одними нема нічого, перед другим є додаток „громадянин", а перед іншими „пані" чи „пан", чи „панна", вписане цілим іменем, або в скороченню. А що мені це впало в очі, то я ділюся з моїми думками з іншими. Мені здається, що то наші вороги, польські чи московські пани, ділили чи ділять нас на кляси, а ми не повинні цього робити. Цеж збірки, які походять головно з робітничих кишень і збирані робітниками. Кождого імя є рівно добре й чесне й кождого жертва, більша чи менша, є теж рівно добра. Підношу це щиро, бо така дрібниця може викликати в декого немилі почування, що ми ділимо себе на кляси і титулуємо одного так, а другого інакше, або ніяк.

Найкраще буде, як мені здається, коли уживатимемо для всіх одного титулу, а при оголошуванню жертв взагалі нема потреби „титулувати". Вистарчить подати імя і жертву, а „титулі" тільки забирають непотрібно місце в газеті.

Омелян Мельник,
Акрон, О.

КУЛЬТУРНИЙ ВИСТУП Д-РА Г. Г. СКЕГАРА В ОБОРОНІ ЧЕСТИ.

Пропаганда Шварцбарта, вбивника С. Петлюри, представляє українську націю як погромницьку. Проти цього треба боротися, але фактами, маючи на увазі ніщо інше, а тільки оборону української чести. Взірцевий спосіб такої оборони в американській пресі дав нам д-р Г. Г. Скегар в своїй отвертій відповіди на очорнення нашого імени. Йому належиться за це признання, бо тільки так і такими арґументами можна висвітлити ту болючу справу. Оту відповідь, передруковану в „Свободі" ч. 48, треба нам заховати. І треба уживати цих фактів на інших подібних місцях, де треба буде стати в обороні перед наклепами, киненими на український нарід.

Слідім за американською пресою і де тільки появиться щось за Шварцбарта, відбиваймо його наклепи культурно й фактами. Американська преса з фактами числиться. Також само в справі нашого ката, ґенерала Галера, треба виготовити певні меморіяли і їх оголосити. Матеріяли для оборони нашої чести в нас є, треба тільки праці і відваги.

о. С. Мусійчук.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФРЕКВИЛ, ПА.

Часи змінюються: ідемо вперед.

Треба тільки щирої праці й витревалости, а можна направити і найбільше лихо. Прикладом цього може бути наша власна громада. Ще не так давно було дуже важко братися в громаді за якусь просвітну чи народну працю. Не було провідника. Покійний священик був противний українській справі. Не визнавав України, ні українського імени. А хто намагався в громаді піднести українського духа, проти того ішла кампанія з церковної проповідальниці. Та ми не піддавались. Навіть зважилися ми з гром. В. Загибайлом влаштувати українське віче, перше в громаді, і запросили на нього редактора „Свободи", д-ра Мишугу. А це був небувалий в нас подвиг. Наш учитель А. Старовецький мусів нераз добре витерпіти за те, що вчив дітей українських пісень та спровадив українські букварі.

Та згодом прийшов до нашої громади о. О. Милянич і справа трохи поправилася. Новий священик вже згадував за Україну і вчив її любити. І проти того піднісся бунт, навіть зі сторони старшої молоді. Протести ішли ще до 1933 року. Та в тім році настала зміна. Предсідник церковної громади, тут роджений гром. Михайло Мельник заснував між нашими хлопцями бейзболову дружину. В скорому часі наші хлопці зачали вибиватися і виґравати, а також здобувати чемпіонат і дістали срібну чашу. Оту чашу виставлено в однім домі на головній улиці у фронтовім вікні. А жовті букви на синім полотні вказували, що це Українці виграли оту нагороду. Від того часу вся наша молодь відразу пристала до українського імени. І вона сама поставила на річнім мітінгу домагання, щоби до чартеру церкви св. Михаїла додати назву „Українська греко-кат. церква". Оте внесення перейшло одноголосно. Тепер вже ніхто тут не буде мішати нашої церкви ні нас з Ґріками, Русинами чи Росіянами.

Як український дух запанував в громаді, то з ним прийшов спокій. Є тепер згода й громада береться вже до будови нової церкви, бо та, яку маємо, замала. При церкві має бути читальня „Просвіти", де наша молодь має пізнати своє рідне. Тепер в нас уже сміло співають українські пісні й кождого року правиться богослуження за Україну, а священик згадує в церкві за українських героїв і заохочує до жертв на Рідний Край.

А як в нас бувало, хай послужить ілюстрацією такий факт:

Є в нас одна родина, яка виховалася під впливом „рускої православної церкви" і називала себе „Ґріками". Раз зайшов до цеї родини асекураційний аґент і, заасекурувавши спитав, якої вони народности. Вони відповіли: Ґріки. Аґент питає далі про місце уродження і довідується, що тим місцем є „Ґаліція". Аґент відчиняє анґлійську книжку і показує, що в Галичині нема „Ґріків", а є тільки в Америці. Чоловік і жінка поглянули одно на одного і з дива не могли вийти, що тут роджений чоловік знає, хто вони є, а вони самі того не знають.

Хто тому винен? Винувате москвофільське баламуцтво, яке вели тут в Америці й ріжні священики, як от в нашій громаді. Оте баламуцтво спиновало наш розвій. І довело до того, що були би буками виґнали з нашої громади того, хто був би відважився тому кілька літ переміновати назву нашої церкви і додавати до неї українське імя. Та дякувати Богу, що лихе минуло, та що тепер в нас настали інші часи. Раз ми пішли вперед, то тепер вже ніяка сила не заверне нас з праведної дороги.

Трофим Тренич.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Замість вінка на могилу...

Помер мій знакомий, приятель та один із дуже високо освічених людей серед української еміґрації — бл. п. еп. д-р Йосиф Жук, Земля йому пером!

На жаль, примітивізм, нездорові відносини в церковному житті, брак толеранції та „монополь на соборництво" не дали мені змоги взяти участь у похороні Покійника.

З сумом, болем душі і зі схиленою головою — одначе з гордістю перечитую Його заповіт, в якому Він, бл. п. епископ о. д-р Йосиф Жук, говорить: „Полюбіть цілим серцем Батьківщину, нашу Україну! З молитвою боріться за її волю і державність, з молитвою терпіть, з молитвою складайте жертви на визвольні і культурні потреби українського народу, з молитвою трудіться для нього, з молитвою єднайтесь і любіться між собою правдивою християнською любовю".

Замість цвітів на домовину бл. п. еп. о. д-ра Йосифа Жука пересилаю отсим до Обєднання $10 на визвольні потреби Рідного Краю.

о. д-р Волод. Клодницький.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку У. Н. Союзові за скоре виплачення посмертного по моюму чоловікови, бл. п. Івані Західнику, котрий осиротив мене і четверо дітей: Антона, Теодосія, Анну й Івана. Складаю сердечну і щиру подяку братству св. Димитрія, відд. 28, за участь у похороні і за дар, зложений на цвіти і на Службу Божу.

Покійний Іван Західник походив з села Мозолівка, повіт Підгайці, Галичина.

Нехай йому американська земля буде пером.

Марія Західник, вдова; Антін, Теодосій, Анна, Іван, діти.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 10 березня, в годині 7.30 ввечір, в Укр. Нар. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Проситься всіх членів прийти на мітінґ в означенім часі і вирівнати свої залеглости, щоби можна дати точніший звіт з касового діловодства. З причини, що є багато важних справ до полагодження, присутність кождого члена конечна. — Е. Парницький, фін. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11 березня, в годині 12.30 вполудне, в домі Укр. Амер. Горожан. Проситься всіх членів прибути на означений час. Звертаємо увагу, щоби по можности старалися вирівнувати залеглости. — В. Бідей, заст. предс.; В. Василюк, кас.; С. Й. Крутий секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отсим повідомляємо, що з днем 6 березня 1934 р. нумер телефону адміністрації „Свободи" буде змінений з Montgomery 5-0498 на BErgen 4-0237, а канцелярії У. Н. Союза: з Montgomery 5-1838 на BErgen 4-1016.

Адм. „Свободи".

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ.

Отсим повідомляємо, що пан Д. Чорнюк не є жадним старшиною Чорноморських Січей в Америці і не є членом нікотрої сотні, тому не має права репрезентувати Чорноморських Січей ані в їх імени говорити. 56

Е. Драґінда, отаман
Т. Рудий, гол. писар.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11 березня, в годині 12-тій вполудне, в салі церковній при Оклей і Райс ул. Проситься усіх членів обовязково явитись на збори. Пригадується тим членам, що довгують, щоби старалися сплатити свій залеглий довг, бо в противнім разі поступиться після статута. Дається до відома усім членам, що У. Н. Союз має чотири роди обезпечення для старших, а два для дітей. По ближчі інформації про нові роди інтересуючі зволять зголоситись на зборах до секретаря, або на адресу 2229 В. Райс ул. — Іван Карпа, предс.; Тарас Шпікула, секр.

БАЛТІМОР, МД. Бр. св. Тройці, від. 320, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 11 березня, в годині 2-гій пополудни, в гали де звичайно. Проситься всіх членів прийти на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Хто хоче змінити свою грамоту до нового роду обезпечення, нехай принесе стару грамоту на збори. — Гр. Іванович, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. І. Франка, від. 334, повідомляє членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 11 березня, в годині 1-ій пополудни, в гали У. Н. Дому. Минувшого мітінгу ухвалено, що мається урядити вечерок на дохід товариства, тому кождий член має прийти на мітінг і взяти кілька тікетів до розпродажі. Довгуючі члени зволять вирівнати свої залеглости. — Микола Задерецький, предс.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230, подає до відома, що квартальні збори відбудуться 11 березня, в гали під ч. 628 Френклін вул. На цей мітінг проситься всіх членів прибути як місцевих так і позамісцевих, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають сповнити свій обовязок, бо в противнім разі будуть виключені з членства, після ухвал, які запали на минувших зборах. На мітінгу буде справа ювилею в нашій місцевости. — Іван Брац, предс.; Ілія Сухий, секр.; Йосиф Білик, кас.; Іван Павловський, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11 березня, в годині 2-ій пополудни, в гали під ч. 303 Гудсон Еве. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминається, щоби вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто має діти не вписані до У. Н. Союза просимо прийти і вписати їх, щоб не було запізно. — Мих. Микитинський, предс.; Василь Пукіш, секр.; Павло Лиско, кас.

АЙРОНДЕКВАЙТ, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11 березня, в годині 2-ій пополудни, в українській гали на Норт Ґудман. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Головка, секр.

АМБРІДЖ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 276, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг відбудеться в суботу, 10 березня, в годині 4-тій пополудни, бо в неділю, 11 березня, відбудуться окружні збори в справі ювилейного свята У. Н. Союза. Тому проситься, щоб кождий член явився в суботу і заплатив свої вкладки. Члени суспендовані хай вирівнають свій довг, то привернеться їм членство. Проситься також членів, котрі ще не вписали свої діти до У. Н. С., щоб вписали того місяця. — Мих. Фук, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членкиць, що мітінг відбудеться в неділю, 11 березня, в годині 3-ій пополудни, в гали де звичайно. Проситься членкиць прийти на означений час. Напоминається довгуючих вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто ще не є членом У. Н. Союза просимо прийти і записатися, як також просимо членкиць вписувати свої діти. — Олена Скробач, предс.; Марія Мельник, кас.; Софія Гунька, секр.

ДЕРРІ, ПА. Сестр. Усп. Пр. Діви Марії, від. 303, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членкиць, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 11 березня,. в годині 1-ій пополудни. Обовязком є кождої членкиці прийти на цей мініг, бо є важні справи до вирішення. Членкиці, котрі хочуть перейти на нову систему, нехай принесуть з собою стару грамоту. — Розалія Сабік, предс., Анна Кулемчак, кас.; Катерина Бейц, секр.

АВБУРН, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 283, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 11 березня, в годині 2-гій пополудни, у своїм домі. Повинністю є кождого члена бути на цих зборах в призначений час і вирівнати свої залеглости. Хто ще не виміняв своєї старої грамоти, нехай принесе її з собою на збори. Не явившийся на збори член підлягає карі після статута. — Теодор Олійник, кошовий; Гр. Орищин, кас.; Гр. Каганяк, секр. фін.; Гр. Мулик, секр. рек.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11 березня, в годині 2-ій пополудни, в Укр. Гор. Клюбі, 414 7-ма вул. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — Р. Рубльовський, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори місячні відбудуться 11 березня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів явитися на збори. На 1934 рік вибрано слідуючий уряд: Ілія Березяк, предс.; Мих. Марц, заст.; Семен Деркач, секр.; Гр. Сірський, заст.; Михайло Польський, кас.; Іван Малепа, заст.; Ігнатій Климишин і Вол. Мороз, контр. комісія.

ЮТІКА, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 58, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться 11 березня, в годині 1-ій, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Кождий член має прибути на цей мітінг. Довгуючих напоминається вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. На цім мітінгу вирішиться відсвяткування 40-літнього ювилею У. Н. Союза. Хто ще не змінив своєї грамоти зволить привести на мітінг, або доручити секретареви свою стару грамоту. — Т. Ремізовський, предс.; Л. Гарматюк, кас.; М. Романів, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 11 березня, в годині 2-ій пополудни, в церковній гали. Проситься усіх членів прийти і заплатити свої вкладки. Ті члени, котрі були минувшого місяця суспендовані, коли заплатять цього місяця бодай трохи свого довгу, будуть приняті наново в члени. Напоминається тих членів, котрі забагато довгують, щоби старалися бодай трохи платити і тим самим втримати членство. На мітінгу будеться роздавати ювилейні книжочки. — В. Шишка, гол.; А. Бодник, кас.; Л. Демчук, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352, подає до відома своїм членам, що мітінг відбудеться в неділю, 11 березня, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній. Проситься членів явитись на мітінг, бо є важні справи до полагодження. — Гр. Бандровський, предс.; Іван Пацановський, кас.; Т. Левчишин, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 11 березня, в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі. Обовязково кождий член конечно мусить прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть звіт за три місяці. Хто з членів має діти ще не вписані до У. Н. Союза, то проситься вписати на цім мітінгу. Хто ще не змінив своєї грамоти проситься принести зі собою стару грамоту на мітінг. Довгуючі члени старайтеся платити свої місячні вкладки або приходіть на мітінг та жадайте від членів більшого кредиту, бо противнім разі будете суспендовані. — Лука Благітка, предс.; Гр. Забитко, кас.; Гр. Стеців, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 11 березня, в годині 3-тій пополудни, під ч. 2171 Вейклайн вул. Проситься всіх членів прибути точно на означений час, бо маємо справи до полагодження. Пригадується тим членам, котрі ще не змінили старих грамот, щоб старалися змінити. Нехай кождий член принесе свою стару грамоту на мітінг. На мітінгу будеться принимати нових членів, тому хай кождий член старається привести нового члена. — М. Шанайда, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в суботу, 10 березня, в годині 7.30 ввечір, в гали церковній. Проситься членів прибути на збори на час. Є старі і нові справи, котрі мусять бути рішені на цих зборах. А найголовніша справа, коли маємо відсвяткувати 40-літній ювилей У. Н. Союза. — Іван Глива, секр.

БОСТОН, МАСС. Тов. ім. Дружина Князя Данила, від. 238, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 11 березня, в укр. церковній гали, 136 Арлінгтон вул., зараз по відправі. Обовязком є кождого члена прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Рівнож буде нарада в справі сороклітнього ювилею нашого Батька Союза. Бажаним є щоби відділ 374 в Бостоні прислав своїх представників на сю нараду. Члени, котрі не заплатили за місяць лютий, зістали суспендовані, а коли не вирівнають свого довгу на цих зборах, то будуть виключені. Нові члени можуть вступати в члени на цих зборах. — І. Чопик, голова; Д. Сілінський, кас.; Н. Давискиба, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в суботу, 10 березня, в годині 7.30 ввечір, в гали словенській, 724 Лінонард вул. Кождий член має явитись на мітінг, бо є важні справи до вирішення. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. Проситься молодих членів, щоби всі явились на мітінг, бо буде важна справа, пояснення, як організувати молодіж. Також на тім мітінгу будеться принимати членів без вступного. Котрий з членів має кого знакомого, що хотів би вступити в члени, нехай прийде з ним на мітінг. — Іван Довгун, предс.; Іван Пітковеч, кас.; Дмитро Багрій, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що спеціяльні збори відбудуться в неділю, 11 березня, в годині 2-гій, в Набожинського. Всі члени мають зійтися на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — Василь Возьний, предс.; Дм. Федина, кас.; Микола Лісний, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 10 березня ц. р., в годині 8.15 ввечір, в галі Укр. Прав. Громади, 334 Іст 14 вул. На тих зборах мають явитися всі члени відділу та вирівнати залеглі й біжучі членські вкладки, як також за пібрані тікети на ювилейний концерт У. Н. С. — М. Близнак, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 325, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться 10 березня, в годині 8-мій ввечір, в гали 101 Гренд вул. Проситься всіх членів прибути і вирівняти свої довги, а особливо члени У. Н. С., бо в противнім разі будуть суспендовані. Будеться принимати нових членів до Тов. без вступного, а до У. Н. С. після віку. Члени У. Н. С. повинні записати свої діти до У. Н. С. З нагоди 40-літнього ювилею У. Н. С. нехай кождий член приєднає хоч одного нового члена. Проситься також решта членів У. Н. С. виміняти старі грамоти на нові, бо мало уже лишилося не виміняних. — І. Малик, предс.; М. Костів, кас.; Я. Малицький, секр.

КОЖДИЙ МАЄ ОПЕРУ В СВОЇЙ ВЛАСНІЙ ХАТІ.

Заходами власників циґареток Локі Страйк кождої суботи пополудні злучені радіостації NBC WEAF-WJZ передають з Метрополитан Гавзу в Ню Йорку відграванї там опери, а 82 радіові стації по цілій Америці переносять їх до кождої хати, де тільки знаходиться радіо. Без ніяких видатків, зовсім безплатно, чоловік сидить собі вигідно у власнім домі і слухає того всього, що діється на оперовій сцені в Ню Йорку. Суботнішні пополудневі опери сталися тепер скрізь у Злучених Державах дуже популярні.

Найближчої суботи, 10 березня, в год. 1:55 пополудня, передаватимуть відому 2-актову оперу Леонкаваля „Палячі" (грачі). Зміст цеї опери такий:

До одного італійського села прибула трупа театральних грачів, яких селяни дуже щиро витають. Один з грачів, Каніо, в імени цілого театрального товариства дякує селянам за привіт і запрошує їх громадно на вечірнє представлення. Саме тоді, коли він кінчить свою промову до селян, окалічилий сміхунець Тоніо помагає жінці Канія, Недді, зійти з воза, на якім театральна трупа приїхала до села. Заздрісний з природи та ще до того подразнений сміхом юрби, Каніо вдарив Тонія в лице. На предложення одного з чоловіків Каніо йде до коршми щось випити і кличе Тонія, але цей звинясться якоюсь важною роботою і відходить. Недда, знайшовшись на самоті, роздумує про свого заздрісного чоловіка, аж тут зявляється перед нею Тоніо і починає горячими сло-

вами виявляти їй свою до неї любов. Недда бє його батогом, а він заприсягає пімсту. По відході Тонія приходить до Недди сільський парубок, її коханець Сільвіо, і намовляє її, щоби вона з ним утекла. По деякім ваганню вона годиться втікати з ним іще цеї ночі. Тут надійшов Каніо, але Сільвіо перескочив швидко високий мур і втік, а Каніо навіть не бачив лиця того, хто залицявся до його жінки. Надходить Тоніо і регочеться злорадно, бо то він звернув увагу Канія на невірність його подруги. Каніо домагається від жінки, щоби виявила йому імя свого коханця, а коли вона цього зробити не хоче, Каніо кидається до неї зі штилетом, але Беппо відкидає його геть.

Надходить час розпочинати представлення. Тоніо барабанить, щоби скликати до театру селян. Між іншими приходить також Сільвіо і криється в юрбі. По піднесенню заслони на сцені показується Недда. До неї залицяється Беппо, а потім Тоніо, якого Беппо відпроваджує за вухо зі сцени. Беппо дає Недді фляшинку і радить їй плином з тої фляшинки приспати свого чоловіка, щоби вони могли без перешкоди втікати. Надходить Каніо, а Беппо вискакує вікном. Каніо знову домагається, щоби жінка виявила йому імя свого любовника. Вона відмовляє, а він тоді вбиває її штилетом. Умираючи, Недда кликнула: „Сільвіо, ратуй!" Сільвіо прибігає, а Каніо зі словами „ах, то ти!" кладе і його трупом. Оголомшений тою подією, Каніо опускає ніж і кличе з гіркою іронією до публики: „Комедія скінчена!"

В опері виступають: Недда — Квіна Маріо (сопран); Каніо — Джовані Мартінелі (тенор); Тоніо — Лоренс Тібет (баритон); Беппо — Альфіо Тедеско (тенор); Сільвіо — Джордж Цегановський (баритон). Дірiгент: Вінченцо Белеца.

Суддя говорив нині, що не вільно нікого карати за те, чого хтось не зробив.

— Я не заплатив податку, тож тим самим мене не повинні за це карати!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

MUSIC.

There was no "Mazeppa" at Masonic hall last evening owing to a cancellation from the manager, playing in Detroit. I understand he declined to budge his troupe without a guarantee of $800. It made me recall many almost-cancellations in Cleveland of which the laymen and ticket purchasers were unaware.

Funny that sometimes when the skies were dark and there was no money in the boxoffice to speak of, apparent defeat was turned into a great success. For example you may not know that a performance by the Metropolitan of New York might not have been given at public auditorium but for the fact that a public-spirited citizen gave his personal guarantee. At the last minute people began to purchase tickets and there was an unexpected sellout.

A Clevelander put up the cash for a performance of the old Boston Opera company at the Hippodrome—or there would have been no performance.

On many occasions manager of local theaters have been obliged to pay railroad fare for companies from Detroit, Pittsburg and Cincinati, and sometimes those companies have been put on their financial feet by a local engagement. There have been numerous artists who have sat in their dressing-rooms and kept audiences waiting because manager couldn't deliver the full fee.

But as to "Mazeppa," I understand that nobody was found to come through with the necessary $800 so there was no performance.

(The Cleveland News, February 19, 1934).

RUSSIA VIEWED BY DURANT AS GIGANTIC JAIL.

Believes U. S. of future will have best features of communism, capitalism.

Analyzing the capitalistic and communistic systems as they have worked out in the United States and Russia respectively, Dr. Will Durant, lecturer and author, last night visioned this country going toward a system which combines the best elements of the two. He addressed the Men's Club of Central Park M. E. Church.

Describing his tour of Russia two years ago with a wealth of anecdote, the speaker drew a vivid picture of a vast country, living in constant terror, faced with starvation—a wilderness of abject poverty and filth, a gigantic jail.

All Freedom Gone, He Found.

Dr. Durant said he came away from Russia with a feeling of "profound and bitter disillusion," having found that a total lack of freedom of every sort exists.

While there, Dr. Durant said, 165,000 coal miners in the Ukraine were on strike because they received the equivalent of $2 to $5 a month for their work. This news did not reach the columns of American dailies for a year, nor did the fact that thousands in the Ukraine were starving, he added.

"The frontier," he said, "is marked with barbed wire entanglements and is patrolled constantly by people from leaving this gigantic jail.

Turning to an analysis of the economic system in this country under which the depression came, he declared that its inherent weakness brought about concentration of wealth, the intolerable burden of debt and a decline in purchasing power simultaneous with an increase in producing power.

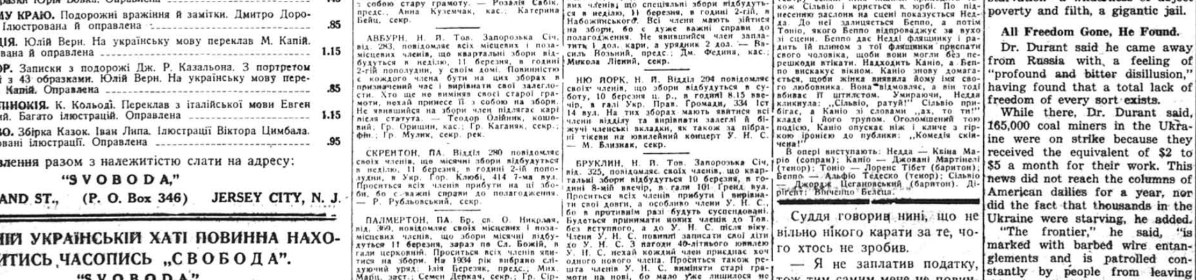
Strong Men Must Be Gentlemen.

"I firmly believe," he said, "in leaving production in private hands, but I hope at the same time that we will take this much of socialism to permit the government to take over the natural resources and regulate control over the credit system. I believe that we have learned the great lession that the strong should not be ruthless to the weak. America will no longer put up with strong men who are not gentlemen."

Speaking in similar vein at the noonday luncheon of the Rotary Club, Dr. Durant was lavish in his praise of President Roosevelt. He also addressed the assembly at State Teachers College.

(Buffalo Courier Express, Friday, March 2, 1934).

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (62)

У каменоломах Тарзан і його товариші-раби працювали постійно. Що його найбільше журило, це постать тих людей. Цеж не були пігмеї, а люди його величини, величини пересічного Европейця. Він знав, що це Вельторісмакусіяни, і це його непомірно дивувало.

Вони оповідали, що його піймають в бою. Вони його називали Зуантрольом, Великаном, а чейже вони не були менші від нього. Все це було неможливе. Чим більше він над цим думав, тим більше чув замішання. Накінець він перестав про це думати, як про якусь тайну, якої він збагнути не міг.

Він вірив, що колись прийде час, коли йому трапиться нагода до втечі. По скінченню дня праці раби відведено до їх кватири. Мешкання були тісні й закратовані, а на сторожі коло них стояли жовніри.

Тарзан знайшовсь у величезній кімнаті, разом з іншими рабами, яких було може до пятьсот. Були там раби обох полів. Сиділи малими громадками довкола огнищ з горючого вугля, коло котрих жінки приготовляли їжу. Освітлювали кімнату кілька величезних свічок, що стояли на долівці.